

Foto-auteursrecht

2021
Dirk Visser

1

Foto-auteursrecht

- Wanneer beschermd?
- Wie is rechthebbende?
- Overdracht & licentie?
- Inhoud van het recht?
- Rechten van derden?
- Beperkingen (rechten gebruiker)?
- Wat doen in geval van inbreuk?

2

Artikel 1 Auteurswet

Het auteursrecht is het **uitsluitend recht** van den **maker** van een **werk van letterkunde, wetenschap of kunst**, of van diens **rechtverkrijgenden**, om dit **openbaar te maken** en te **verveelvoudigen**, behoudens de **beperkingen**, bij de wet gesteld.

3

Art. 10 lid 1 Aw

Onder werken van letterkunde, wetenschap of kunst verstaat deze wet:

[...]

9°. fotografische werken;

4

Wanneer beschermd?

Vrijwel iedere foto is auteursrechtelijk beschermd.

– tot 70 jaar na de dood van de maker (art. 37 Aw)

5

Creativiteitseis

- NL: “EOK & PS” (Endstra-arrest HR)
 - ECLI:NL:HR:2008:BC2153
 - Eigen Oorspronkelijk Karakter = niet ontleend
 - Persoonlijk Stempel = voldoende creatief
- EU: “EIS” (Infopaq, Painer)
 - Eigen Intellectuele Schepping
- HR: EIS = EOK & PS (Stokke-arrest)
 - ECLI:NL:HR:2013:BY1529

6

Eva Maria Painer

Foto: Eva Maria Painer

- HvJ EU 2011
 - ECLI:EU:C:2011:798
- Foto's ook volledig beschermd.
- "een intellectuele schepping van de auteur die de persoonlijkheid van deze laatste weerspiegelt en tot uiting komt door de vrije creatieve keuzes van die auteur bij de totstandkoming van die foto".

7

Creatieve keuzes bij foto's

- Enscenering, pose, belichting
- Camera-instelling, de invalshoek
- Nabewerking (photoshop)

- ECLI:NL:RBNHO:2017:10089

8

Artikel 14 DSM-richtlijn

- Werken van beeldende kunst in het publieke domein

"De lidstaten bepalen dat, wanneer de beschermingstermijn van een werk van beeldende kunst is afgelopen, materiaal dat voortvloeit uit een reproductiehandeling met betrekking tot dat werk, niet onderworpen is aan het auteursrecht of naburige rechten, tenzij het uit die reproductiehandeling resulterende materiaal origineel is in die zin dat het de eigen intellectuele schepping van de auteur is".

9

Wie is rechthebbende?

Hoofregel: (alleen) de fotograaf zelf

10

Mede-makerschap

- Niet bij scheidbare werken
- Artikel 26 Aw
 - Ieder kan handhaven
 - Toestemming alleen samen

Kluwer/Lamoth (HR)

- Gezamenlijk auteursrecht fotograaf én werkgever van stylist.
- ECLI:NL:HR:1990:ZC8537

11

Fictief maker (uitzondering)

Werkgeversauteursrecht (art. 7 Aw)

- Dienstbetrekking
- Bestaande uit het maken van werk
- Tenzij anders overeengekomen

Rechtspersonenauteursrecht (art. 8 Aw)

- Openbaargemaakt door rechtspersoon
- Zonder naamsvermelding natuurlijk maker
- Tenzij onrechtmatig

12

Overdracht

Artikel 2

- Erfopvolging
- Overdracht & licentie
 - Akte-vereiste geldt ook voor exclusieve licentie
 - Beperkte uitleg ten gunste van auteur (geldt ook voor licenties)
 - Akte: stuk met handtekening waaruit de bedoeling van overdracht of exclusieve licentie duidelijk blijkt

13

Overdracht & licentie

- Aan uitgever, producent of CBO.
 - Overdracht
 - Licentie, al dan niet (tijdelijk) exclusief
- Overdracht aan CBO (Collectieve Beheersorganisatie)
 - Pictoright
- Overdracht of licentie aan fotostockbureau

14

PICTORIGHT

Drie verschillende aansluitvormen:

- 1. Collectieve rechten**
 - thuiskopie, reprorecht, leenrecht, onderwijs, kabeldoorgifte, erfgoedinstellingen
- 2. Volgrecht**
 - wettelijke heffing op doorverkoop originelen
 - <https://pictoright.nl/makers/volgrecht/>
- 3. Compleet**, inclusief individueel rechtenbeheer
 - Voorbeeld individueel rechtenbeheer:
 - reproducties van werk van Picasso in NL

15

Fotostockbureau

- Voorbeeld: ANP
- Mogelijkheid primaire rechten te laten behartigen.
- Niet-exclusieve licenties
- Handhaving (door 'Permission Machine')

16

Auteurscontractenrecht

- Recht op billijke vergoeding (art. 25c Aw)
 - Lumpsum of royalty
 - Contractueel overeen te komen
- Bij bestseller extra vergoeding (art. 25d Aw)
- Bij niet gebruik rechten terug (art. 25e Aw)
- Geen afstand van mogelijk (art. 25h Aw)

17

Inhoud van het recht

- Iedere vorm van verveelvoudigen (reproducen).
 - m.u.v. kopiëren voor eigen gebruik
 - zelfde object fotograferen niet verboden
- Iedere vorm van openbaar maken
 - publiceren
 - verspreiden van exemplaren (m.u.v. 2^e hands)
 - uitzenden
 - online zetten

18

Hyperlinken

- Hyperlinken naar legale en openbare bronnen mag.
- Hyperlinken naar illegale of afgeschermd bronnen mag niet.
- ‘Framed’ hyperlinken met omzeiling van technische beperkingen mag niet.
 - HvJ EU *Svensson* ECLI:EU:C:2014:76
 - HvJ EU *GS-Media* ECLI:EU:C:2016:644
 - HvJ EU *VG Bild-Kunst* ECLI:EU:C:2021:181

19

Rechten van anderen

(waar de fotograaf rekening mee moet houden)

- Beeldende kunst zichtbaar op de foto
 - Beelden aan de openbare weg (Art. 18 Aw).
 - Incidentele verwerking (Art. 18a Aw)

20

Portretrecht

- Portret in opdracht (art. 19-20 Aw)
 - altijd toestemming geportretteerde nodig
- Openbaarmaking van een portret (art. 21 Aw)
 - (niet in opdracht gemaakt)
- “niet geoorloofd, voor zoover een redelijk belang van den geportretteerde of, na zijn overlijden, van een zijner nabestaanden zich tegen de openbaarmaking verzet”.
 - Privacy of commercieel belang

21

Beperkingen (rechten gebruikers)

- Privé-kopiëren (art. 16b en c Aw)
 - Enkele exemplaren
 - Voor eigen oefening, studie of gebruik
 - Zonder direct of indirect commercieel oogmerk
 - Door gebruiker zelf of in zijn opdracht
 - Verbod van afgifte

22

Art. 15a Aw (Citaatrecht)

HR Malmberg/Beeldrecht
[ECLI:NL:HR:1990:AD1160](https://www.eclinet.nl/cases/HR:1990:AD1160)

HR Damave/Trouw
 NJ 1993, 205

Functioneel & ondergeschikt. Niet louter als versiering

© Henriette Damave

23

Citaatrecht art. 15a Aw

- Citeren moet plaats hebben ‘in een aankondiging, beoordeling, polemiek of wetenschappelijke verhandeling, of voor een uiting met een vergelijkbaar doel’ (lid 1)
- Contextvereiste (HR *Damave / Trouw*)
- Geen onderscheid tav soorten werken/informatiedragers
- Ook mogelijk: klank- en bewegend-beeld-citaten

24

Citaatrecht art. 15a Aw

- Het werk waaruit wordt geciteerd moet rechtmatig openbaar gemaakt zijn
- Het citeren moet in overeenstemming zijn met de regels van het maatschappelijk verkeer en het aantal en de omvang van de citaten moeten door het te bereiken doel gerechtvaardigd zijn
 - HR *Damave / Trouw*
 - De persoonlijkheidsrechten moeten in acht zijn genomen (art. 25 Aw)
- Voor zover mogelijk moet de bron (waaronder de naam van de maker) worden vermeld.
 - HvJ EU *Painer*

25

Rechtenvrij beeld?

- Veel beeld dat online ‘rechtenvrij’ wordt aangeboden is dat niet.
- Dat iets online staat zegt niets.
- Kan zonder toestemming online gezet zijn.

27

Wat doen in geval van inbreuk?

Als eiser

- Verwijdering en redelijke schadevergoeding + kosten vragen

Als gedaagde

- Foto verwijderen
- Inbreuk erkennen (tenzij evident geen inbreuk)
- Redelijke vergoeding aanbieden & betalen
- Hoogte schadeclaim betwisten
 - “Auteursrecht-trollen”, [AMI 2020, p.141](#)

29

Actuele reportage

Art. 16a Aw.

Geen inbreuk is

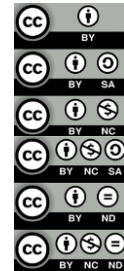
een korte opname, weergave en mededeling ervan in het openbaar

- in een foto-, film-, radio- of televisiereportage voor zover zulks voor het behoorlijk weergeven van de actuele gebeurtenis welke het onderwerp der reportage uitmaakt, gerechtvaardigd is
 - en mits, voor zover redelijkerwijs mogelijk, de bron, waaronder de naam van de maker, duidelijk wordt vermeld.

26

Creative Commons

- Varianten:
 - Naamsvermelding (BY)
 - Niet commercieel (NC)
 - Geen bewerkingen (ND)
 - Gelijk delen (SA)

28

Einde

Vragen?

d.j.g.visser@law.leidenuniv.nl

30